

Kansen 5°C broei Iris bucharica

Aan de groep bol-op-potproducten kan *Iris bucharica* prima worden toegevoegd. Enig minpunt is de relatief lange kasperiode. Voor potplantentelers is dat geen probleem, mits er elders een goede voorbehandeling kan worden gegeven. In dit artikel schetst Bob Bisschops de mogelijkheden van dit gewas voor bol-op-potgebruik.

Tekst: Bob Bisschops - DLV Plant team Bloembollen - b.bisschops@dlvplant.nl
Foto's: DLV Plant

De traditionele bol-op-potbedrijven pakken *Iris bucharica* niet op. Een belangrijke oorzaak is dat de kasperiode relatief lang is ten opzichte van bijvoorbeeld hyacint-op-pot. Dit betekent dat extra kasruimte noodzakelijk is en dit is vaak een knelpunt. DLV Plant heeft in 2009/2010 onderzocht of 5°C-broei mogelijk is, zodat het gewas interessant wordt voor potplantentelers. Potplantentelers beschikken over een grote kas. Het voordeel van 5°C-broei is dat de bollen direct na planten in de kas bij een lage temperatuur kunnen worden opgekweekt. De eerst indruk is

goed, maar pas deze methode in het begin op kleine schaal toe om ervaring op te doen.

ADVIES IS ER

Iris bucharica is een bolvormende iris uit Noordoost-Afghanistan en Midden-Azië. Deze veelal geel/witte iris geeft een aantal bloemen per steel. Het voordeel daarvan is een langere bloeiduur van de gehele plant dan de meeste andere irissen, omdat de bloemen na elkaar in bloei komen. Het gewas is van nature kort (20-30 cm) en daarom geschikt voor de potcultuur. PPO heeft een aantal jaar terug de mogelijkheden van 9°C-broei onderzocht (zie kader 1). Deze temperatuurbehandeling levert een uitstekend product op.

Potplantentelers beschikken echter niet over een grote koelcel en fust om de potten gesta-

peld te kunnen opslaan. Voor deze bedrijven heeft DLV Plant gezocht naar een alternatieve behandeling. Deze alternatieve behandeling lijkt op de 5°C-broei van tulp. De volledige koudeperiode bestaat uit een droge koeling bij een gestuurde luchtvochtigheid. Na de koudeperiode worden de bollen op potten geplant en opgekweekt in de kas. Hierdoor sluit de teeltwijze aan op de bestaande logistieke systemen bij potplantentelers, zoals rolcontainers of betonvloeren met een eb- en vloedsysteem. Net als bij de 5°C-broei van tulp is het belangrijk dat de temperatuur laag is in de kas. De bol moet de kans krijgen om wortels te maken en rustig te groeien. Bij een slecht ontwikkeld wortelgestel is bladverbranding bij een hoge temperatuur mogelijk. De 5°C-bewaring kan door de potplantenteler worden uitbesteed aan de leverancier of het preparatiebedrijf.

.....
'Droge koeling is bij *Iris bucharica* mogelijk, mits goed uitgevoerd'
.....

De koelcel moet geschikt zijn voor droge koeling. Dit betekent dat condens moet neerslaan op het verdampersblok, zodat vocht via de condensafvoer wordt afgevoerd. Door te kiezen voor een lage temperatuur van het verdampersblok wordt extra vocht afgevoerd. De vochtafvoer wordt versterkt door de lucht daarbij ook te verwarmen. Streef naar een RV (relatieve luchtvochtigheid) van circa 75%. Daarnaast is circulatie erg belangrijk. Het gaat immers om de combinatie RV en luchtcirculatie. Hoe beter de luchtcirculatie, hoe hoger de RV mag zijn.

De teelt van dit product vindt in de kop van Noord-Holland plaats

Voorjaarsbeplanting *Iris bucharica*

Deze iris is niet alleen geschikt voor potcultuur, maar ook voor najaarsbeplanting in de tuin voor bloei in het voorjaar. De 5oC-behandeling biedt kansen voor voorjaarsbeplanting. De voorjaarsbeplanting is door PPO met succes toegepast bij hyacint, tulp en narcis na een periode van koeling in droge toestand. Daar kan in de toekomst misschien *Iris bucharica* aan worden toegevoegd. Dit vergroot de afzetkansen. Doe eerst op kleine schaal ervaring.

arica

Iris bucharica is goed bruikbaar als bol-op-potproduct

Zorg voor een juiste stapeling in de cel en hang voldoende plafondventilatoren op. Streef naar 1 plafondventilator per 20 m².

DROGE KOELING

Deze groep van irissen staat bekend om zijn gevoeligheid voor *Penicillium* tijdens de bewaring. In 2009/2010 is door DLV Plant onderzocht of het mogelijk is om *Iris bucharica* in droge toestand te koelen bij een RV van 75% en een goede luchtcirculatie. De behandelingen bestonden uit een periode van 0, 6, 9 en 17 weken droge koeling bij 5°C, na een aantal weken gevolgd door 2°C. Bij planten was geen *Penicillium*-aantasting zichtbaar en ook in de kas was geen uitval door *Penicillium* zichtbaar. Deze proef toont aan dat droge koeling bij *Iris bucharica* mogelijk is, mits goed uitgevoerd. Omdat de totale koudeperiode 13 tot 17 weken bedraagt, zijn de bollen van de verschillende behandelingen na opplanten terug in de cel geplaatst. Bij een droge koeling van circa 15 weken is het ook mogelijk om de bollen na opplanten direct in een kas bij lage temperaturen te plaatsen. Dan kunnen de bollen rustig bewortelen en groeien, net zoals bij de 5°C-

broei van tulp. Een goede vochtvoorziening van de potten is belangrijk. Pas de 5°C-methode (zie kader 2) wel eerst op kleine schaal toe om ervaring op te doen.

Door PPO is een aantal jaren terug bij *Iris bucharica* gekeken naar de bloemaanleg, koeltemperatuur, koelduur, het tijdstip van aanvang koeling en de inhaaldatum bij de 9°C broei. Deze iris legt na het rooien zijn bloemen aan. Een bewaring bij 23°C in augustus en 20°C tot de start van de koeling gaf samen met continu 20°C het beste resultaat. Continu bij 23°C bewaren vertraagde de bloemaanleg. Dit is niet wenselijk voor de vroege broei. Half oktober is de bloemaanleg veelal klaar. Per bol of kluster zijn dan vier tot vijf bloemen in stadium G. Vandaar ook het advies om niet te vroeg te starten met de koeling. Bij koeling vanaf eind september bleek uit de proeven van PPO dat het resultaat altijd goed is. Bij dit koeltijdstip is het mogelijk om vanaf begin januari in te halen. Bij een oplopende kastemperatuur kan bladverbranding optreden, als gevolg van een hoge verdamping en vochtgebrek. Voorkom bladverbranding door te sturen op temperatuur en vocht in de potgrond. De verwachting is dat al

Advies 9°C broei

- Bewaar bollen bij 23°C in augustus, gevolgd door 20°C tot start koeling.
- Koel de bollen in opgeplante toestand bij 6 weken 9°C + 4 weken 5°C + 5 weken 2°C.
- Start niet eerder dan eind september met de koeling vanwege de late bloemaanleg.
- Streef naar een kastemperatuur tussen 12 en 18°C.

Advies 5°C-broei

- Bewaar bollen bij 23°C in augustus, gevolgd door 20°C tot start koeling.
- Koel de bollen gedurende 15 weken in droge toestand bij 5°C, gevolgd door 2°C.
- Start niet eerder dan eind september met de koeling in verband met de late bloemaanleg.
- Streef naar een kastemperatuur van 9 tot 11°C.
- Bij voldoende wortels kan de temperatuur enkele graden verhoogd worden.
- Geef extra aandacht aan de watergift.
- Doe eerst op kleine schaal ervaring op met deze methode.

deze punten ook van toepassing zijn bij de 5°C-broei, met het verschil dat de kastemperatuur lager moet zijn. Hierdoor zal de kasperiode relatief langer zijn.

TEN SLOTTE

De 9°C-behandeling levert een mooi resultaat op. Voor potplantentelers wordt *Iris bucharica* pas interessant als 5°C-broei mogelijk is. DLV Plant heeft in 2009/2010 op kleine schaal onderzoek gedaan. Daaruit komt naar voren dat koelen van bollen in droge toestand mogelijk is. De 5°C-broei biedt kansen, maar doe eerst op kleine schaal ervaring op.

Resumé

Voldoende lengte, een sprekende kleurcombinatie en genoeg blad, kortom genoeg mogelijkheden om *Iris bucharica* te gebruiken als bol-op-potproduct. Daarbij is wel een wat andere aanpak vereist, zo maakt dit artikel duidelijk.